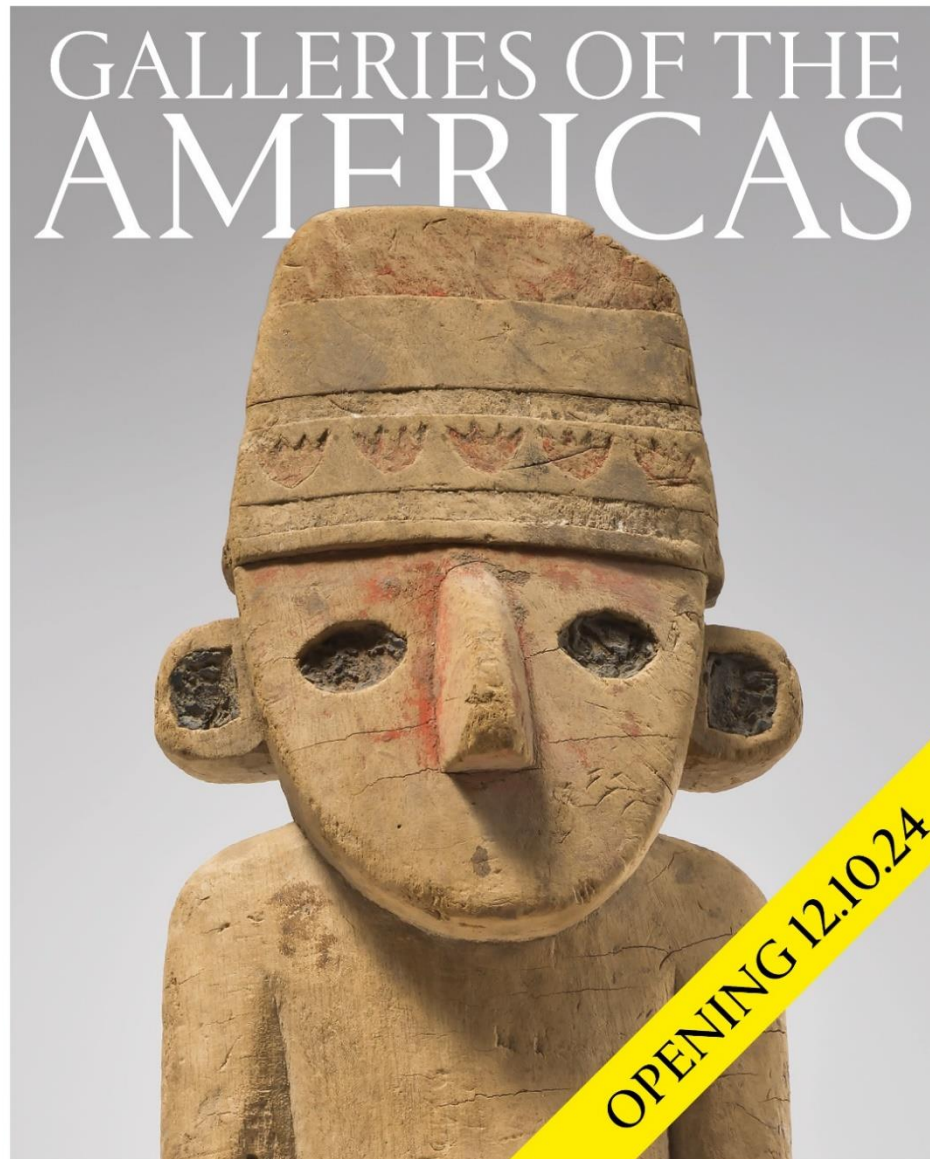

PERSDOSSIER

DE AMERIKAZALEN

Vanaf 12.10.2024

ART & HISTORY MUSEUM

JUBELPARK 10 PARC DU CINQUANTENAIRE
BRUSSEL 1000 BRUXELLES

vu. d. r. sp. Grésine David, KMEG-MRAH,
Jubelpark 10 Parc du Cinquanteaire, Brussel 1000 Bruxelles

DE AMERIKAZALEN

Vanaf half oktober 2024 tonen de zalen Amerika van het Museum Kunst en Geschiedenis een selectie objecten in een opgefrist circuit bestaande uit negen zalen. In deze zalen gewijd aan de oude cultuuruitingen van de oorspronkelijke bevolking van Midden- en Zuid-Amerika, wordt het geografische, culturele en chronologische overzicht behouden als hoofdorïentatie.

Het Museum Kunst & Geschiedenis bezit een van de belangrijkste verzamelingen in Europa en zelfs wereldwijd omdat zij zo volledig is. Olmeken, Maya's, Azteken, Inca's en zovele andere bevolkingsgroepen zijn goed vertegenwoordigd. Minder bekende culturen krijgen in de opgefriste opstelling meer duiding, zoals die uit Costa Rica, Panama, de Caraïeben, Colombia, Ecuador, Chili en zo meer. De uitwerking van verschillende thema's werd geactualiseerd, daaronder: het balspel, rituelen en offers, het Mayaschrift, de Azteekse kalender, de Mochicavazen...

Na twee jaar afwezigheid vanwege de renovatie, is het beeldje dat model stond voor het Kuifjealbum *Het gebroken oor* weer te zien. Dat geldt ook voor de mummie waar Hergé zich op inspireerde voor zijn personage Rascar Capac in zijn Kuifje-album *De 7 kristallen bollen*. De mummie wordt voortaan tentoongesteld in relatie tot de grafgraven die erbij horen. Enkele voorwerpen uit het recente legaat van het Nederlandse echtpaar Heggen-Van der Giessen aan het museum worden opgenomen. Door de inval van daglicht werden lichtgevoelige voorwerpen van textiel en veren tijdelijk verwijderd. Zij zullen weer worden tentoongesteld in een volledig verduisterde ruimte later dit jaar.

HIGHLIGHTS UIT DE VERZAMELINGEN VAN HET MUSEUM KUNST & GESCHIEDENIS

Totempaal

Calvin Hunt en Mervyn Child, Canada, etnische groep Kwakwaka'wakw, 1999
Ceder, plantaardige vezels en katoen
Inv. ETAM.99.1.1, ETAM 2007.1.1-4

Totempalen zijn kenmerkend voor de bevolkingen van de Noordwest kust bij wie clans en afstamming een belangrijke plaats innamen. Elke clan had zijn eigen heraldische symbolen die niet enkel op de totempalen werden afgebeeld maar ook voorkwamen op de schilderingen en weefsels. De totempaal en de vier maskers werden in 1999 door de beeldhouwers Calvin Hunt en Mervyn Child vervaardigd in het kader van de tentoonstelling Indian Summer. De totem stelt de Reus Kannibaal voor die een belangrijke geest is van de Hamatsa gemeenschap. Leden van deze geheime en zeer prestigieuze gemeenschap kwamen in de winter samen om de jongeren te initiëren. Ter gelegenheid daarvan organiseerde men dagenlang feesten met verschillende dansen door gemaskerde mannen, de Hamsamala. Zij stellen de bondgenoten voor van de Menseneter Geest. De maskers die gebruikt werden om Hamatsa te bedwingen behoren tot de meest extravagante in de kunst van de Noordwest kust.

Deksel van een geurbrander

Mexico, 250-600 na Chr.
Terracotta, pigmentresten
Inv. AAM 79.3

Het deksel van een geurbrander in grijs aardewerk stelt een zittende figuur voor in een tempelarchitectuur. De priester (?) heeft op het hoofd een pluimen muts en draagt een nariguera (neussieraad, hier in de vorm van een vlinder?) doorheen zijn neustussenschot. Rondom de deuropening zijn rozetten in agavepapier (amatl) verspreid en een gestileerde vleermuis prijkt op het fronton. Het deksel was met beschildering versierd, waarvan nog enkele sporen overblijven op de ogen en het gezicht van de priester. Een schoorsteentje achteraan bood de mogelijkheid om rookwolken te laten ontsnappen bij de rituele verbranding van kopalhars tijdens de ceremonieën ter ere van de goden.

Masker van de Chupicuaro

Mexico, Chupicuarobeschaving, preklassiek -300/400

Terracotta, beschildering

Inv. AAM 02012.2.98

Masker in aardewerk met crèmekleurige sliblaag versierd met rode Andeskruis motieven, omlijnd met een fijn zwart lijntje. De puntige neus is in reliëf. De ogen en de mond zijn doorboord. In de mond staan kleine tanden. Chupicuaro was een belangrijke site in de preklassieke periode, er werd zeer mooi driekleurig vaatwerk gevonden.

Monumentale sculptuur van de Golfkust

Mexico, 600-900 na Chr.

Terracotta

Inv. AAM.71.1

De aankoop van dit terracotta beeld in 1971 gebeurde ter aanvulling van een belangrijke verzameling objecten afkomstig van de Golfkust. In deze streek overwoekert het woud de gebouwen, de kolossale stenen beelden, de muurschilderingen, de graven, alle artistieke getuigenissen van een bevolkingsgroep die op 750 km lange smalle kuststrook gevestigd was. De klassieke periode (600-900 na Chr.) leverde naast duizenden beeldjes ook monumentale aardewerken beelden op. Tijdens de opgravingen vond men vrouwelijke beelden, zoals het kunstwerk in onze verzameling, die als teken van hun 'offer' volledig tot fragmenten waren herleid. Dit beeld dat werd gerestaureerd is vermoedelijk een van de allermooiste, we kunnen dit afleiden uit de zorg die werd besteed aan de verschillende lichaamsdelen. Door het ontbreken van een voorhoofdsversiering is het bepalen van de voorgestelde godheid moeilijk. Het betreft vermoedelijk *Cihuateotl* de godin van de vrouwen die in het kraambed stierven.

Krijger van Jaina eiland

Mexico, klassiek Maya, 250-900 na Chr.

Terracotta

Inv. AAM.67.17

Dit type beeldjes is afkomstig van het kleine eiland Jaina dat slechts gescheiden door een smal kanaal van de oever verwijderd ligt. Het was een belangrijk ceremonieel centrum van de Maya. De plek is vooral bekend door de vondst van 20.000 graven van elite uit de Mayagemeenschap. De begravingen gingen gepaard met offerandes met sieraden, speerpunten in silex en de talrijke beeldjes waaraan de site haar bekendheid dankt. Deze kleine beeldjes zijn gemodelleerd of in een vorm gemaakt en de versiering is in applicatie, beschilderd of ingegrift. Het zijn voorstellingen van figuren van hoge rang en ze zijn meestal versierd met een blauwe indigo beschildering, het beroemde 'Mayablauw'. Al is deze Mayakrijger niet meer intact, de kwaliteit van de uitvoering is indrukwekkend, in het bijzonder voor de uitgewerkte hoofdtooi en de afwerking van het schild. De details van zijn gelaat, de uitvoering van de ogen en de oogleden en ook de vervormde schedel die typisch is voor de Maya-elite, zorgen voor een zeer realistisch portret.

AAM 66.34 Mayastèle

Mexico, vroegklassiek Maya 250-600 na Chr.

Schelphoudende kalksteen

Inv. AAM.66.34

Dit is een architecturaal paneel dat vermoedelijk in Lacanja (Chiapas) werd gevonden en vandaar door plunderslaars werd meegenomen om te verkopen. Het stelt een jonge plaatselijke vorst voor in krijgsuitrusting, wat strookt met de Mayatraditie in deze streek. Volgens de inscriptie is hij op 20 augustus 593 van onze tijdsrekening 22 jaar. De vorst stelt zich voor als hoofdpersonage van het offer en beschrijft zijn stamboom, vermoedelijk om zijn legitimiteit als vorst te verzekeren. Deze stèle is zeer goed

bewaard gebleven en stelt een Mayapersonage voor met zijn attributen, zoals een zeer uitgewerkte hoofdtooi waaruit grote pluimen steken. Naast de kwaliteit van het beeldhouwwerk, bestaat het grootste belang van dit kunstwerk uit het erbij horende tekstgedeelte waardoor we iets begrijpen van het politieke leven van deze belangrijke beschaving.

Schild met turkoois mozaïek

Zogeheten Tijgergrot, Mexico, Mixtekencultuur, 1200-1521 na Chr.

Hout, turkoois, chrysocolla, hars

Inv. AAM 68.11

Houten schild bedekt met een mozaïek bestaande uit verschillende fijne gesteenten zoals turkoois. Het mozaïek vormt een versiering met 5 concentrische cirkels met een kleurenverloop om een mooi effect te verkrijgen. Dit type van schild zal eerder een ceremoniële en prestigieuze functie gehad hebben dan voor gebruik op het slagveld bestemd geweest te zijn.

Beeld van de Huaxteken

Mexico, 900-1200 na Chr.

Steen

Inv. AAM 02012.2.239

Vrouwelijke godheid die de jonge maïsgod op de rug draagt. Het kind zit in een soepele houding met de armen rond de hals van de godin, de handen op de rand van haar hoofdtooi. De godin reikt met de handen naar voor ter hoogte van haar lendendoek. In de linkerhand houdt ze een beker. Ze draagt een lendendoek met een brede gordel versierd met een gestileerde muil en met een gespleten slangentong die in laagrelief vooraan uit de lendendoek springt. Ze heeft op het hoofd een kegelvormige muts en

draagt luxueuze oorhangers en een zwaar kralen halssnoer. Op elke schouder ziet men een gestileerde, zeer geometrische muil, die zowel horizontaal als verticaal herkenbaar is.

Beeld van Xipe Totec

Mexico, 900-1200 na Chr.

Terracotta met sporen van pigment

Inv. AAM 02012.2.311

Terracotta figuur die de gevilde godheid Xipe Totec voorstelt. In een Azteeks ritueel kleepte een priester zich met de huid van een geofferde. Het beeld toont duidelijk een figuur die een tweede huid draagt die op de rug en de borst werd dichtgemaakt.

Vaas in de vorm van een opossum

Panama, Veraguascultuur, 500-1000 na Chr.

Terracotta
Inv. AAM.89.1.14

De beschavingen van Panama ondergingen grote invloed van de culturen uit Midden-Amerika, in het bijzonder die van Costa Rica en Colombia. Naast goudsmeden en beeldhouwers waren de ambachtslui van de Veraguascultuur uitstekende pottenbakkers. Ze beheersten perfect de bakprocessen en bereikten zeer uiteenlopende tinten van beige tot zwart met oplichtend oker en zelfs violet. Het terracotta heeft een zeldzaam onderwerp en werd driedimensionaal gemaakt wat ongebruikelijk is. Het is een buidelrat of een opossum, alleseters met een lange snuit die in het evenaarswoud leven. De houding van het diertje zittend op zijn achterpoten en de kleuren van zijn vacht werden oplettend bestudeerd door de precolumbiaanse kunstenaar.

Chavin vijzel

Peru, noordelijk hoogland, vroege horizon -1300-500
Steen en sporen van rood pigment
Inv. AAM 02023.1.2

Gegraveerde stenen vijzel en stamper. De versiering stelt het hoofd van een katachtige in profiel voor, herkenbaar aan de ronde neusgaten en de krachtige gekruiste hoektanden. Het vooraanzicht is gecombineerd met 2 profielen en dat is typisch voor de Chavinbeeldhouwkunst.

Offerdrager (*Het gebroken oor*)

Noordkust, Peru, Chimúcultuur, 1100-1470 na Chr.
Hout
Inv. AAM 5713

Dit beeldje werd beroemd toen Hergé, de striptekenaar en geregelde bezoeker van het museum, het opnam in *Het gebroken oor*, een avontuur van Kuifje. Deze offerdrager werd gebeeldhouwd door de Chimú, een belangrijke cultuur uit het noorden van Peru van de 13de tot de 15de eeuw. Hij vergezelde een overledene naar zijn laatste verblijfplaats. Het personage draagt een hoofddekseel versierd met bloemen of schelpjes en een kleine driehoekige lendendoek met een bandenpatroon. Oorspronkelijk waren de oren bezet met paarlemoer. We weten veel over het kledinggebruik en de hieraan verbonden voorschriften dankzij de ontdekking van textiel, maar ook door mensvoorstellingen op de keramiek en beeldjes zoals dit in graven.

Funeraire mast van de Mapuche

Chili, 1700-1900 na Chr.

Hout

Inv. ETAM 1650

De funeraire paal van hout stelt een menselijke figuur voor. De *Chemamull* of 'mensen van hout' spelen een belangrijke rol bij begrafenisriten: ze werden dicht bij het lichaam van de overledene geplaatst in de loop van de dodenwaken en daarna werden ze opgericht op de kerkhoven om de plaats van de graven aan te duiden. Deze gewoonte raakte in onbruik aan het begin van de 20ste eeuw.

ACTIVITEITEN IN VERBAND MET DE OPENING

De Amerikazalen

EVENTS

Sa 12.10.2024

10:00 – 17:00

Feestelijke openingsdag (+ [info](#))

GROEPSBEZOEKEN

Praktische info

Prijs:

€ 105 + tickets / volwassenen

€ 90 + tickets / scholen (€ 0 -19j)

Duur: 90min

Max. 15 pers / groep

Reserveer via het online formulier of bel +32 (0)2 741 73 02 (minstens drie weken op voorhand)

*het programma en de tarieven zijn onderhevig aan veranderingen

PRAKTISCHE INFORMATIE

DE AMERIKAZALEN

Vanaf 12.10.2024

Adres

Museum Kunst & Geschiedenis
Jubelpark 10
1000 Brussel
+ 32 (0)2 741 73 31
info@kmkg.be
www.artandhistory.museum

Openingstijden

Di t/m vr : 10.00 - 17.00
Za-zo : 10.00 - 17.00
Gesloten op maandag, 1.11, 11.11, 25.12 en 1.1

Prijzen

€10 / 8 / 4 / 0 €

Perscontact

Bart Suys
E: b.suys@kmkg-mrah.be
T: +32 (0) 477 90 96 45

Anne Goffart
E: a.goffart@kmkg-mrah.be
T: +32 (0) 473 81 36 42